

Scenariusz zajęć
Temat: „Patriotyzm zawarty w pieśni Skrzydła Polski”

Autor: Stefania Misiarek specjalista ds. doradztwa metodycznego w projekcie Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk2020

Wprowadzenie do tematu (propozycja do wykorzystania przez nauczyciela)

Scenariusz jest kolejną propozycją zajęć z wykorzystaniem zbioru pieśni zawartych w Śpiewniku Pieśni Patriotycznych dostępnym na stronie www.csw2020.com.pl/category/spiewnik. Autorem tekstu pieśni „Skrzydła Polski” jest Kajetan Pyrzyński, który ma w swoim dorobku także inne pieśni patriotyczne. Tą pieśń napisał z intencją hymnu na nowe czasy. Zdaniem autora nasz hymn narodowy jest przekazem historycznym, odzwierciedleniem największego dramatu Polski po utracie państwa, obrazem cierpienia związanego z pobytem z dala od Ojczyzny. Wyraża ból i cierpienie, a energia tego utworu jest przenoszona na naród.

Pieśń „Skrzydła Polski”, według autora, to lustro dziejów narodu, w którym odbite są najważniejsze momenty w historii państwa. Ukazany jest w nich obraz kształtowania się rodzimej tożsamości i dumy kraju, za sprawą odniesień do najważniejszych wydarzeń historycznych. Podkreśla szczególne znaczenie pieśni patriotycznych w kształtowaniu tożsamości narodu. Pieśni odgrywają ważną rolę w kształtowaniu postaw młodych pokoleń. Ich historyczne znaczenie odnosi się do czasów, gdy ważne było podnoszenie na duchu żołnierzy, opowiadają młodszemu pokoleniu o bohaterstwie, klęskach oraz zwycięstwach przodków. Mają za zadanie przypomnieć Polakom o ludziach których już nie ma, a walczyli kiedyś o Polskę.

Muzykę do pieśni skomponował Mariusz Matuszewski, można w niej zauważyć wyraźne nawiązanie do "Mazurka Dąbrowskiego".

Scenariusz może być realizowany na zajęciach lekcyjnych i poza lekcyjnych. Przywołuje ważne wydarzenia w historii państwa i podejmowane współcześnie działania je upamiętniające.

W scenariuszu wykorzystano bogaty materiał znajdujący się na stronie Projektu www.csw2020.com.pl/category/spiewnik Pieśń Skrzydła Polski jest drugim utworem z 13 pieśni patriotycznych znajdujących się w Śpiewniku pieśni patriotycznych na podanej powyżej stronie.

1. **Liczba godzin: 6** (ostateczny limit pozostawia się do uznania nauczyciela, jak daleko chce poprowadzić uczniów w poszukiwaniu wiedzy na proponowany temat).
2. **Cele:** rozbudzenie zainteresowania uczniów najważniejszymi momentami historycznymi w środowisku lokalnym, które w szczególny sposób wpisały się w obraz kulturowy regionu;
  - rozwijanie umiejętności odczytywania i interpretowania informacji związanej z historią okolicy;
  - wykazanie w oparciu o wiedzę pozyskaną na zajęciach historycznej wartości obiektów w najbliższej okolicy;
  - kształcenie słuchu muzycznego poprzez ćwiczenia w odczytywaniu prawidłowo wartości nut, odtworzenie melodii pieśni na wirtualnym pianinie wg schematu linii melodycznej;
  - wskazanie charakterystycznych cech pieśni jako gatunku literackiego.

3. Metody pracy:

analityczno-percepcyjna (przygotowanie prezentacji wymienionych w tekście miejsc w oparciu o dostępne źródła), praca ze źródłami (albumy, mapa, materiał pomocniczy na stronie www.csw2020.com.pl/category/spiewnik), ćwiczenia gry na pianinie, mapa pojęciowa, problemowo – twórcza, ekspozycja, rozmowa, dyskusja

4. Formy zajęć:

praca indywidualna, grupowa i w parach

5. Materiały dydaktyczne:

słowniki, przewodniki, mapy, materiały biurowe, materiały źródłowe, strony internetowe, przewodniki po regionie, nagranie CD utworu, lista pieśni patriotycznych

6. Pomoce i narzędzia niezbędne do realizacji:

komputer, tablet, wybrane platformy edukacyjne, komórki, mapa, wirtualne pianino, platforma csw

Przebieg zajęć:

PRZEBIEG ZAJĘĆ	
Cel: wzbudzenie zainteresowania, aktywizacja posiadanej wiedzy.	Etap 1. AKTYWACJA (działania w klasie) Wprowadzenie do zagadnień związanych z powstaniem utworu, nawiązanie do strategii kształcenia wyprzedzającego (wyjaśnienie: jak będziemy pracować, w jaki sposób i w jakim celu)
<u>Objaśnienia zbierające (dla nauczyciela)</u> <i>Pieśń to gatunek literacki poezji lirycznej o genezie związanej z obrzędami i muzyką od której stopniowo się uwolnił stając się samodzielną formą wyrazu. To utwór podzielony na strofy zwykle o tematyce</i>	Wykonanie zadania wstępnego – objaśnienie znaczenia terminu pieśń (<i>środowisko cyfrowe</i>), przygotowanie notatki informacyjnej. <i>Instrukcja dla uczniów do wykonania zadania wstępnego</i> Waszym zadaniem jest wyszukanie informacji na postawione poniżej problemy i przygotowanie prezentacji wykonanego zadania. Źródłami wiedzy mogą być opracowania naukowe, portale internetowe lub przekazy słowne.

poważnej. Swymi korzeniami sięga do tradycji Antyku. Pierwotnie był to utwór i charakterze melicznym, a więc przeznaczony do śpiewania przy akompaniamencie muzyki, z czasem pieśń zaczęła funkcjonować jako samodzielny utwór literacki. Pieśń patriotyczna, to pieśń o Ojczyźnie, jej tematyka związana jest najczęściej z historią danego kraju, ważnymi wydarzeniami. Pieśni patriotyczne mają wzmacniać Wikipedia „Pieśni patriotyczne odgrywają duże znaczenie, podnoszą na duchu żołnierzy, opowiadają młodszym pokoleniom o bohaterstwie, klęskach oraz zwycięstwach”.	1. skąd wzięła się nazwa pieśń? 2. co to jest pieśń? 3. jakie charakterystyczne cechy ma pieśń? 4. jakie znaczenie nadawano pieśniom? . 5. jaki jest podział pieśni? 6. jakie znamy pieśni? Prezentacja wykonanego zadania Źródło do wykorzystania: <i>Pieśń patriotyczna, jej znaczenie i miejsce w edukacji, Beata Kamińska-Kłós, Wydział Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy 2019</i> Wikipedia Wysłuchanie nagrania utworu www.csw2020.com.pl/category/spiewnik (Skrzydła Polski Tekst 3. Posłuchajmy) Pytania do rozmowy: - jakich określił autor używa w opisie Polski? - na co zwraca naszą uwagę? - co chce nam przekazać z historii państwa? - jaki przedstawia obraz Ojczyzny? <u>Poszukiwanie wyjaśnień w repozytoriach cyfrowych, zbiorach biblioteki szkolnej i źródłach dostępnych w klasie</u> www.csw2020.com.pl/category/spiewnik (Skrzydła Polski Tekst 4. Informacja o utworze)
Cele - nauczyciel przedstawia cele zajęć, szczególnie podkreśla rolę uczniów w osiągnięciu zakładanych efektów zajęć	<u>Tekst do wykorzystania:</u> Scenariusz jest drugim z cyklu pracy nad pieśniami zawartymi w Śpiewniku Pieśni patriotycznych. Celem zajęć jest rozbudzenie zainteresowania uczniów najważniejszymi momentami historycznymi w środowisku lokalnym, które w szczególny sposób wpisały się w obraz

<i>Nauczyciel przedstawi w jaki sposób będzie przebiegała praca – na czym polega strategia nauczania wyprzedzającego?</i> <i>Źródło: Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020 Akademia Kształcenia Wyprzedzającego www.csw2020.com.pl autorstwa Violetty Julkowskiej i Katarzyny Moskiewicz</i>	regionu, rozpoznawanie obiektów historycznych w naszym mieście, ich znaczenie i historia powstania. Budowanie więzi z regionem poprzez powiązanie treści pieśni z miejscami wymienianymi w tekście źródłowym.
<i>Co już wiemy?</i> - podjęcie działań wprowadzających do tematu, wspieranie uczniów w poszukiwaniu informacji, selekcja informacji, odwołanie do wiedzy uczniów	Aktywacja posiadanej wiedzy – uruchomienie aktywności poprzez stawianie pytań i problemów do rozwiązania – odwołanie się do materiału źródłowego <u><i>Pytania do analizy tekstu pieśni (praca z tekstem):</i></u> - do jakiego okresu powstania Polski nawiązuje treść pieśni? - jakich autor używa określeń dla rozbudzenia więzi emocjonalnej z Ojczyzną? - jaki wyznacza nam kierunek postępowania? <u><i>Analiza materiału pomocniczego (praca z tekstem źródłowym):</i></u> - jaki charakter i znaczenie miały wówczas wymienione w materiale pomocniczym obiekty? - czy na obraz miasta miały wpływ jakieś postacie historyczne? - jak zmieniało się nasze miasto na przestrzeni wieków? - co dzisiaj wiemy na temat opisywanych obiektów? (odwołanie się do wiedzy uczniów)

	Rozmowa, prezentacja przygotowanych w grupach informacji o obiektach wymienionych w tekście. Odszukanie miejsc na mapie miasta – środowisko cyfrowe. Wykorzystaj źródła: www.csw2020.com.pl/category/spiewnik (Pieśń Skrzydła Polski Tekst 5 Ale historia! oraz Tekst 6 Mapa)
Podsumowanie pierwszego etapu zajęć <i>Zwrócenie uwagi, że gatunek utworu jest powiązany z muzyką, która jest dla niego tłem melodycznym. Na pierwszy rzut oka realizacja utworu wywołuje wrażenia estetyczne często nie powiązanych z treścią. Analiza tekstu i powiązanie ze środowiskiem do którego się odnosi wzmacnia odbiór i daje pełnię wrażeń.</i>	Wprowadzenie do tematu „Patriotyzm zawarty w pieśni Skrzydła Polski” - w czym przejawia się patriotyzm utworu, które fragmenty o tym mówią? - do czego nawiązuje pieśń, co rozbudza w odbiorcy pieśni? - jaki wyznacza kierunek kształtowania postaw odbiorców? Ćwiczenia - wspólny śpiew - podkład muzyczny utworu (środowisko cyfrowe) – próby prowadzenia linii melodycznej - ćwiczenia głosowe w oparciu o zapis melodyczny – śpiew refrenu, utrwalanie tekstu utworu
Narzędzia cyfrowe pozwalające na dostęp do źródeł informacji (komórka, komputer, tablet), odwołanie się do wcześniejszej wiedzy uczniów i zdobytej podczas zajęć na temat opisywanych historycznych miejsc w naszym mieście i okolicy	Zadania uczniów: - <i>przygotujcie listę miejsc upamiętniających historię regionu, dopiszcie inne znane Wam obiekty historyczne znajdujące się w naszym mieście</i> <i>Wykonajcie swoją mapę zaznaczając miejsca z przygotowanej listy</i> - <i>przygotujcie fiszkę informacyjną o miejscach opisanych w tekście i dopisanych przez Was, wykorzystajcie dostępne źródła informacji</i> <i>Wykorzystajcie Tekst 5. „Ale Historia”</i> www.csw2020.com.pl/category/spiewnik

Cel: <i>analiza zdobytych informacji, przetwarzanie informacji – praca w małych zespołach</i> <i>Z pośród zgromadzonych źródeł wybierz te, które Twoim zdaniem dostarczają ciekawych mało znanych informacji. Dla ułatwienia rób notatki, które pozwolą na uporządkowanie informacji.</i> <i>Zacznij ćwiczenia melodyczne od prostych, krótkich fraz.</i> <i>Ustalenia dotyczące zaliczenia wykonanych zadań – kryteria oceny.</i>	Etap 2. PRZETWARZANIE <i>Zadanie dla uczniów – Przewodnik po miejscach historii państwa polskiego</i> - <i>przeanalizujcie mapy, przewodniki i opracowania historyczne z różnych okresów historii, odwiedźcie bibliotekę, porozmawiajcie z rodzicami, dziadkami i na podstawie uzyskanych informacji i materiałów przygotujcie w formie plakatu przewodnik po miejscach historycznych Wielkopolski.</i> <i>Zadanie dla uczniów - Wprawki muzyczne – kształcenie słuchu muzycznego – środowisko cyfrowe, praca w klasie</i> - <i>odtwarzanie linii melodycznej</i> - <i>poznanie wartości nut na pięciolinii (nazywanie)</i> - <i>ćwiczenia głosowe – śpiew</i> - <i>rozróżnianie linii melodycznej utworu</i> www.csw2020.com.pl/category/spiewnik Tekst 9. „Czy znasz melodię?”, Tekst 10. Zaśpiewaj <i>Zadanie dla uczniów</i> - <i>napisz krótki tekst promujący nasze miasto do znanej Tobie melodii,</i> - <i>odtwórz melodię na dostępnym instrumencie klawiszowym (do wykorzystania wirtualne pianino – środowisko cyfrowe)</i> www.csw2020.com.pl/category/spiewnik Tekst 11. Gramy na pianinie
Uporządkowanie wiedzy, jej strukturalizacja, podsumowanie działań i efektów pracy, powiązania, prezentacja wykonanych zadań.	Etap 3. SYSTEMATYZACJA <i>Rekapitulacja</i> - <i>jakie ważne informacje poznaliśmy podczas zajęć?</i> - <i>w jaki sposób zostały współcześnie upamiętnione historyczne wydarzenia opisane w Pieśni Skrzydła Polski?</i>

W trakcie prezentacji zadań uświadomienie uczniom, że miejsca pamięci ważnych obiektów historycznych są dobrem dziedzictwa kulturowego, wymagają od nas szacunku.	<i>Prezentacja wykonanych zadań – przetworzenie informacji</i> - lista miejsc upamiętniających wydarzenia historyczne - mapa wykonana w oparciu o zrobioną listę - przewodnik po miejscach pamięci historycznej w regionie Wielkopolski – ślady miejsc minionej epoki, - ocena wg ustalonych wcześniej kryteriów Test 8. Quiz - www.csw2020.com.pl/category/spiewnik - sprawdzenie stopnia zapamiętania poznanych faktów Test – 7. Czy znasz tekst? - wypełnienie testu, samoocena www.csw2020.com.pl/category/spiewnik - praca indywidualna
Autorefleksja nad wykonanymi zadaniami, ocena koleżeńska Informacja zwrotna od nauczyciela	Etap 4. EWALUACJA <i>Wiedza uczniów dotycząca dorobku kulturowego regionu o historycznym znaczeniu dla Ojczyzny i społeczeństwa.</i> Odpowiedzi na pytania: - co nowego dowiedziałem się podczas zajęć? - co mnie zaskoczyło? - co z tego uważam za najważniejsze dla mojej wiedzy? - co z tego było najtrudniejsze dla mnie? Zakończenie zajęć: Test 10. Zaśpiewaj www.csw2020.com.pl/category/spiewnik - śpiew przy akompaniamencie – ćwiczenia umuzykalniające, utrwalenie znajomości tekstu i melodii.

Źródła

- [1] Wikimedia, Herb województwa wielkopolskiego,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_wojew%C3%B3dztwa_wielkopolskiego#/media/File:POL_wojew%C3%B3dztwo_wielkopolskie_COA.svg
(domena publiczna)
- [2] Wikimedia, Fontanna Wolności w Poznaniu,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Fontanna_Wolno%C5%9Bci_w_Poznaniu#/media/File:Fountain_Plac_Wolno%C5%9Bci_in_Pozna%C5%84.png
(domena publiczna)
- [3] Baksalary K., *Dyplomata i przedsiębiorca spod Śremu chce zmienić hymn! "Nie jestem szaleńcem"*,
<http://wielkopolskie.naszemiasto.pl/arttykul/dyplomata-i-przedsiębiorca-spod-sremu-chce-zmienic-hymn-nie,3458317,art,t,id,tm.html> (domena publiczna)
- [4] Wikimedia, Plac Wolności w Poznaniu,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Plac_Wolno%C5%9Bci_w_Poznaniu#/media/File:Fountain_on_Plac_Wolno%C5%9Bci_Pozna%C5%84.png (domena publiczna)
- [5] Wikimedia, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Biblioteka_Raczy%C5%84skich_w_Poznaniu#/media/File:Biblioteka_Raczy%C5%84skich_RB3.JPG (domena publiczna)
- [6] Wikimedia, Muzeum Narodowe w Poznaniu,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzeum_Narodowe_w_Poznaniu#/media/File:Muzeum_Narodowe_Galeria_Malarstwa_Pozna%C5%84_RB1.JPG (domena publiczna)
- [7] Wikimedia, Hotel Bazar w Poznaniu,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Hotel_Bazar_w_Poznaniu#/media/File:Hotel_Bazar_Pozna%C5%84_RB1.JPG (domena publiczna)
- [8] Wikimedia, Hotel Rzymski,
https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awi%C4%99ty_Wojciech_Dom_Medialny#/media/File:Hotel_Rzymski_Ksi%C4%99garnia_%C5%9Bw._Wojciecha_Pozna%C5%84_RB1.JPG (domena publiczna)
- [9] Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020 Akademia Kształcenia Wyprzedzającego www.csw2020.com
autorstwa Violetty Julkowskiej i Katarzyny Moskiewicz